

ΟΣΔΕ: Γιατί φθάσαμε στη σημερινή κατάσταση

του **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ***

Πρόσφατα παρακολουθούμε τις «καθιερωμένες» κινητοποιήσεις των βαμβάκοπαραγωγών, που συμπληρώνονται ετησίως από κινητοποιήσεις γεωργών, άλλων αγροτικών προϊόντων, κυρίως ελαιοπαραγωγών.

Γιατί όμως φθάσαμε στη σημερινή κατάσταση, που ταλαιπωρεί τη χώρα, με τεράστιες επιπτώσεις στην οικονομία μας; Γιατί τις έστω μη ικανοποιητικές γεωργικές ενισχύσεις δεν τις καρπούται η χώρα μας στο ακέραιο από την ΕΕ, αλλά ένα σημαντικό ποσό το επιστρέφει υπό τύπο προστίμων; Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η χώρα μας, κατά την τετραετία 1997 - 2000, επέστρεψε 155 δισ. δραχμές.

Σύντομη αναδρομή

Από το 1993, με την τότε νέα Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ), εισήχθησαν καινοτομίες, για την καταβολή των ενισχύσεων στους γεωργούς, με κύριο χαρακτηριστικό την αλλαγή της διαδικασίας υπολογισμού της ενίσχυσης, όπου κυρίαρχο στοιχείο είναι το αγροτεμάχιο, αντί της παραγωγής.

Το σύστημα που διαχειρίζεται τις ενισχύσεις ονομάστηκε Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, το γνωστό ΟΣΔΕ.

Η εφαρμογή του ΟΣΔΕ γινόταν από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ειδικότερα η συμπλήρωση των δηλώσεων γινόταν με τη συνεργασία των Νομαρχιακών Υπηρεσιών Τοπογραφικής και Αγροτικής Ανάπτυξης, ενώ ο συντονισμός των εργασιών γινόταν από τις Δ/σεις Τοπογραφικής και Πληροφορικής του υπουργείου Γεωργίας.

Επειδή υπήρχε αδυναμία ανταπόκρισης των Νομαρχιακών Υπηρεσιών στις χρονικές απαιτήσεις του έργου, λόγω έλλειψης προσωπικού, τμήμα των δηλώσεων ανατίθετο ετησίως με διαγωνισμούς σε ιδιωτικούς φορείς, που περιελάμβαναν στη σύνθεσή τους

Τοπογράφους Μηχανικούς. Η εργασία γινόταν με βάση τεχνικές προδιαγραφές, που είχε συντάξει η Δ/ση Τοπογραφικής. Γενικά το όλο έργο προχωρούσε ικανοποιητικά.

Δυστυχώς, το 2001 ανετράπησαν όλα. Τότε αποφασίστηκε από την πολιτική ηγεσία του υπουργείου Γεωργίας, να δοθεί το έργο της συμπλήρωσης των δηλώσεων στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), χωρίς αυτές να αναλάβουν καμία υποχρέωση αναβάθμισης, για να αντιμετωπίσουν τις τεχνικές απαιτήσεις του. Στο ξεκίνημα του αποκαλούμενου από τους υποστηρικτές του «νέου» (!!!) ΟΣΔΕ, ένα γεγονός σημάδεψε την κακή

Σχήμα 2: Οικοκίβες αναπαριστούν αγροτεμάχια, που έχουν προέλθει από τους κώδικους αυτών, όπως αναγράφονται στις δηλώσεις

του αρχή: ο χαρακτηρισμός ως παράνομης, από το Ελεγκτικό Συνέδριο, της Προγραμματικής Συμφωνίας υπ' αριθμ. 334248/20-2-2001 μεταξύ των υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Γεωργίας και της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Τα επόμενα έτη το πρόβλημα «ξεπεράστηκε» με την υπογραφή των περιφίρμων... Μνημονίων Συνεργασίας, που η τύχη τους κρίνεται στα δικαστήρια.

Το έργο των Υπηρεσιών του υπουργείου Γεωργίας

Παρά τα όποια προβλήματα, οι Υπηρεσίες του υπουργείου Γεωργίας και κυρίως οι Δ/σεις Τοπογραφικής και Πληροφορικής παρήγαγαν αξιόλογο έργο, που δεν αξιοποιήθηκε, διότι οι αποφάσεις ελαμβάνοντο με γνώμονα πολιτικά και όχι τεχνοκρατικά κριτή-

ρια, όπως, π.χ., η ανάθεση της συμπλήρωσης των δηλώσεων στις ΕΑΣ.

Ειδικότερα η Δ/ση Τοπογραφικής μπόρεσε με πενιχρά μέσα, να καλύψει τη χώρα με ορθοφωτοχάρτες, για να εκπληρωθεί η υποχρέωση του εντοπισμού των αγροτεμαχίων επί χαρτών.

Η κάλυψη έγινε σε τρία στάδια (σχήμα 1):

- Κατά το πρώτο στάδιο καλύφθηκαν οι περιοχές, με αροτραίες καλλιέργειες, για το ΟΣΔΕ (1996-1997).

- Κατά το δεύτερο στάδιο καλύφθηκαν οι περιοχές, με ελαιώνες και αμπελώνες, για τα Μητρώα (2000-2001).

- Κατά το τρίτο στάδιο καλύφθηκε το εναπομείναν τμήμα, με χρήση δορυφορικών εικόνων Very High Resolution - VHR (2003).

Ήδη η Δ/ση Τοπογραφικής ξεκίνησε τις διαδικασίες ανανέωσης των ορθοφωτοχάρτων, που λόγω παλαιότητας αμφισβητούνται από την ΕΕ.

Νέα Κοινή Γεωργική Πολιτική

Με την ψήφιση του Κανονισμού 1782/2003 δημιουργείται η νέα ΚΓΠ και εισάγονται καινοτομίες για την καταβολή των ενισχύσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω:

1. Ενιαία Ενίσχυση (Single Payment Scheme - SPS): Μέρος της ενίσχυσης αποδεδεμεύεται από την καλλιέργεια και χορηγείται με βάση το μέσο όρο της ενίσχυσης που είχε λάβει γεωργός κατά την περίοδο αναφοράς (έτη 2000, 2001 και 2002), υπό την προϋπόθεση ότι θα δηλώσει ότι κατέχει τον απαιτούμενο αριθμό επιλέξιμων στρεμμάτων (η σύνδεση της ενίσχυσης με το αγροτεμάχιο παραμένει). Η Ελλάδα έχει επιλέξει για την εφαρμογή της SPS το 2006.

2. Διαφοροποίηση (modulation): Από το 2005 μέχρι το 2012 ποσοστό των ενισχύσεων, που το 2005 ανέρχεται στο 3% και το 2012 στο 5%, αφαιρείται από το σύνολο των ενισχύσεων κάθε γεωργού, αναδιανεμόμενο στα κράτη - μέλη, για τη γεωργική ανάπτυξη (Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης). Της μείωσης εξαιρούνται οι ενισχύσεις μέχρι 5.000 ευρώ.

3. Πολλαπλή Συμμόρφωση (Cross Compliance): Ο γεωργός πρέπει να τηρεί συγκεκριμένες υποχρεώσεις, για την προστασία του περιβάλλοντος.

4. ΟΣΔΕ: Όλες οι καλλιέργειες εντάσσονται στο ΟΣΔΕ (περιλαμβανομένου του βάμβακος) και παραμένουν συνδεδεμένες

(*) Τοπογράφος Μηχανικός πρώην Διευθυντής της Δ/σης Τοπογραφικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Σχήμα 1

με το αγροτεμάχιο.

5. Σύστημα Αναγνώρισης Αγροτεμαχίων (Land Parcel Identification System - LPIS): Το LPIS απεικονίζει επί χαρτών, όλα τα επιδοτούμενα και μη αγροτεμάχια, ώστε να αποφεύγονται επικαλύψεις μεταξύ των διαφόρων ενισχύσεων. Η ημερομηνία εφαρμογής του είναι η 1-1-2005.

Για να ανταποκριθεί ένα κράτος - μέλος στη νέα ΚΓΠ πρέπει να έχει οργανώσει άρτια τα στοιχεία παρελθόντων ετών (ιστορικά στοιχεία). Τι γίνεται όμως με τη χώρα μας; Η κατάσταση είναι δύσκολη, διότι τα ιστορικά στοιχεία είναι ελλιπή και εγκατεσπαρμένα σε διάφορους οργανισμούς (όπως συμβαίνει με το ελαιόλαδο).

Όσον αφορά τη δημιουργία του LPIS, η κατάσταση είναι απογοητευτική. Προσπάθειες της Δ/σης Τοπογραφικής για τη δημιουργία ενός LPIS του ΟΣΔΕ, δεν έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Οι χάρτες με τα εντοπισμένα αγροτεμάχια, που είχαν συνταχθεί από τις ΕΑΣ, δεν ήσαν αξιόπιστοι.

Οι ΕΑΣ δε διαθέτουν τεχνικό προσωπικό για να ανταποκριθούν στις τεχνικές απαιτήσεις της εργασίας. Ο εντοπισμός των αγροτεμαχίων είναι συχνά εικονικός, ενώ τα δηλούμενα εμβαδά δε συμπίπτουν με τα εμβαδά των αγροτεμαχίων, που είναι σχεδιασμένα στους χάρτες. Στο σχήμα 2 φαίνεται μελέτη της Δ/σης Τοπογραφικής, όπου από τους κωδικούς των αγροτεμαχίων, που αναγράφονται στις δηλώσεις, έγινε αναπαράγω-

γή της θέσης αυτών. Ένα ποσοστό των αγροτεμαχίων εντοπίζεται στη θάλασσα και ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό... σε γειτονικές χώρες. Τα συμπεράσματα είναι προφανή.

Το πρόβλημα θα επιδεινωθεί, αν συσχετισθούν τα αγροτεμάχια του ΟΣΔΕ με τα ελαιοτεμάχια και τα αμπελοτεμάχια, που έχουν καταγραφεί στα πλαίσια των Μητρώων, για να δημιουργηθεί το LPIS (που ήδη έπρεπε να είχε καταρτισθεί (;;;) την 1-1-2005). Προσπάθειες, που έγιναν, έδωσαν απογοητευτικά αποτελέσματα. Σημαντικός αριθμός αγροτεμαχίων του ΟΣΔΕ επικαλύπτεται από ελαιοτεμάχια και αμπελοτεμάχια.

Εμπλεκόμενοι φορείς

Στο υπουργείο Γεωργίας πλήθος Υπηρεσιών ασχολούνται με το ΟΣΔΕ, χωρίς να υφίσταται πλαίσιο αρμοδιοτήτων. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ, αντί να λύσει το πρόβλημα, το περιέπλεξε. Ο ρόλος του είναι ασαφής, διότι ασχολείται με όλα, χωρίς να διαθέτει κατάλ-

Οι απόψεις που διατυπώνονται στη στήλη «Επωνύμως» εκφράζουν αποκλειστικά τους συντάκτες τους και δεν απηχούν, κατ' ανάγκη, και τις θέσεις του ΤΕΕ

ληγη υποδομή και εξειδικευμένο προσωπικό.

Ανάθεση του ΟΣΔΕ στον ΟΠΕΚΕΠΕ, με το υπ' αριθμ. 3108/13-6-2003 έγγραφο του τότε υπουργού Γεωργίας, ουδέν απέδωσε, διότι δε βασίστηκε σε μελέτη των απαιτήσεων του έργου. Η ανάθεση παρέμεινε ανεφάρμοστη.

Όσον αφορά τις ΕΑΣ, που είναι ο φορέας συμπλήρωσης των δηλώσεων, να πληρούν τις απαιτούμενες τεχνικές απαιτήσεις. Είναι ουτοπία να προσπαθεί το υπουργείο να στή-

σει ένα αξιόπιστο πληροφοριακό σύστημα όταν το πρωτογενές υλικό δεν είναι αξιόπιστο. Είναι γνωστή η αρχή της πληροφορικής «garbage in - garbage out» (σκουπίδια βάζεις - σκουπίδια βγάζεις).

Τι πρέπει να γίνει

Παρακάτω προτείνονται ορισμένα μέτρα, χωρίς καμία ουσιαστική οικονομική επιβάρυνση:

- Σαφής καθορισμός αρμοδιοτήτων κάθε φορέα. Τούτο έχει επισημανθεί επανειλημμένως από τους υπηρεσιακούς παράγοντες στην εκάστοτε πολιτική ηγεσία.

- Συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων. Απαιτείται φορέας που θα συντονίζει όλες τις ενέργειες. Το 2001 είχε προβλεφθεί με την 399569/10-10-2001 Κοινή Υπουργική Απόφαση, σύσταση Ειδικής Γραμματείας για την εφαρμογή της Agenda 2000, που θα μπορούσε να καλύψει το κενό αυτό. Η παραπάνω Ειδική Γραμματεία ουδέποτε υλοποιήθηκε.

- Αναβάθμιση του φορέα συμπλήρωσης των δηλώσεων. Αν συνεχίσουν οι ΕΑΣ να διαδραματίζουν αυτό το ρόλο, πρέπει να αναβαθμιστούν, διότι το υλικό των δηλώσεων είναι η βάση για την αξιοπιστία του συστήματος.

Επιπλέον το υπουργείο Γεωργίας θα πρέπει:

- Να μην έχει ως κύριο μέλημα τη λήψη των ενισχύσεων, από την ΕΕ. Η νέα ΚΓΠ δίνει δυνατότητες για μία αναπτυξιακή γεωργία, που θα σέβεται το περιβάλλον. Εδώ πρέπει να αναφερθεί η εγκατάλειψη της εφαρμογής των αναδασμών, καίτοι υπήρχε δυνατότητα χρηματοδότησης κατά 100% από την ΕΕ, στα πλαίσια του Γ' ΚΓΠΣ.

- Να περάσει το μήνυμα στους γεωργούς, ότι οι ενισχύσεις δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά ο κύριος στόχος είναι η παραγωγή ποιοτικών αναβαθμισμένων και ανταγωνιστικών προϊόντων. ■